

4. Абрамов В. «...Хорошие картины моя страсть» // Одесские деловые новости. – 1996. – № 25. – С.27.
5. Абрамов В.А. К вопросу о исторической реконструкции художественного собрания Толстых в Одессе // Страницы истории благотворительности в Одессе. К 100-летию вступления графа М.М. Толстого в должность попечителя Одесской городской публичной библиотеки: Материалы конференции. – Одесса: Друк, 2000. – С.86–98.
6. Гедройц А. Алая роза – символ молчания // Деловая жизнь. – 1999. – № 3. – С.18–19.
7. Де-Рибас А. Григорий Григорьевич Маразли // Де-Рибас А. Старая Одесса: Исторические очерки и воспоминания. – Одесса, [1913]. – С.345–355.
8. Лущик С.З. Домашний музей // Григорий Григорьевич Маразли – меценат и коллекционер: Зб. / Сост.: Л.В.Арюпина, О.М.Барковская, С.З.Лущик, Т.В.Щурова. – Одесса: ОКФА, 1995. – С. 129–144.
9. Савицька Л. Художнє життя Одеси на початку ХХ століття // Мистецтвознавство України: Зб. наук. пр. – К.: Спалах, 2000. – Вип.1. – С. 85–97.
10. Сапак Н.В. М.А.Гедройц в Миколаєві // Українська культура. – 2000. – № 9–10. – С. 32–33.
11. Сапак Н.В. З історії становлення художніх музеїв Півдня України // Питання культурології: Міжвідомчий зб. наук. ст. – К.: Видавничий центр КНУКіМ, 2002. – Вип. 18. – С. 120–127.
12. Сацкій А.Г. Коллекция древностей семьи Аркас // IV Миколаївська обласна краєзнавча конференція: Історія. Етнографія. Культура: Нові дослідження. – Миколаїв: Атол. – 2002. – С.18–21.

Сидоренко А.І.,

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри інформаційної, бібліотечної та
архівної справи

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,
м. Миколаїв

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ В СИСТЕМІ МІЖРІВНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ

Важливою складовою реформи освіти вищої школи, відповідно до Болонського процесу, є компетентісний підхід, який з стадії осмислення перейшов у стадію практичної реалізації. Особливе важливим це питання є для інформаційної сфери, трансформаційні процеси якої надзвичайно динамічні.

Зміни в освітній сфері країни потребують перегляду змісту, форм і методів підготовки фахівців інформаційної сфери, зокрема трансформації

бібліотечної професії. Адже бібліотечний фахівець сьогодні стає інформаціологом, інформаційним брокером, інформаційним аналітиком, маркетологом, журналістом в бібліотеках, які еволюціонують в інформаційні та культурно-просвітницькі центри. Отже, в умовах компетентісно-орієнтованої освіти питання формування професійних компетенцій майбутніх працівників інформаційної сфери є особливо актуальним.

Слід зазначити, що питання формування професійних компетенцій бібліотечних працівників досліджували І. Давидова, В. Загуменна, С. Зозуля, В. Ільганаєва, А. Соляник, А. Чачко та ін.

Проте, аналіз наукової думки щодо формування професійних компетенцій засвідчує, що дане питання недостатньо висвітлено в аспекті міжрівневої підготовки фахівців інформаційної сфери, враховуючи особливості формування на рівнях бакалавр та магістр.

Епоха формування суспільства знань диктує потребу в компетентних в усіх аспектах професійної діяльності працівників, адже система знань сучасної освіти пріоритетне значення відводить взаємодії теорії і практики.

Відзначимо, що недостатність такої взаємодії призводить до такого результату, коли випускник має певні складності в реальній професійній діяльності. Тому так потрібні зміни в освітній діяльності інформаційних працівників, які будуть впливати на формування таких компетенцій, які потрібні на сучасному етапі для практичної діяльності та на перспективу [4,5].

Традиційна вища освіта, як відомо, довгі десятиліття спиралась на принципи відтворення отриманої інформації, практичні заняття – на діях за певними зразками. Це ускладнювало професійну діяльність. Молоді фахівці були старанними виконавцями, дисциплінованими працівниками, використовували форми і методи в роботі бібліотек, яких їх навчили у вищій школі. Так, результати дослідження «Бібліотечна професія: сучасний стан та перспективи розвитку», проведеному в 1986-1991 рр. (в якому брали участь викладачі Миколаївського філіалу Київського державного інституту культури – зараз ВП «Миколаївська філія КНУКіМ») свідчили, що лише невелика частина працівників бібліотек схильна до інноваційного мислення, є ініціатором нових починань, адекватно реагує на зміни у суспільстві, здатна до засвоєння новітніх інформаційних технологій [1].

Але слід відзначити, що кінець ХХ ст. та початок ХХІ ст. вже характеризується трансформаційними змінами у використанні форм навчання у вищій школі: змінюються лекційні заняття, збільшується частка практичних занять, що проводиться безпосередньо в бібліотеці; готуються дипломні роботи за запропонованими бібліотеками темами, а також і їх захист відбувається на базі провідних бібліотек.

ХХІ ст., що характеризується розвитком інформаційних технологій, активно вплинуло на потребу у фахівцях, які б могли самостійно мислити, приймати обґрунтовані рішення, мали б високий рівень ініціативності, творчості, креативності та здібності самореалізації.

Певні протиріччя, що склалися, потребують дослідження універсальних і професійних компетенцій, кожна з груп, а також із їх видів потребує свого обґрунтування значимості.

Формування професійної компетентності вимагає адаптованих форм освітньої діяльності, розподілі критеріїв розмежування ступенів бакалавр-магістр в умовах трансформації існуючого типу освіти в компетентісно-орієнтований. Вважаємо, що для освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр характерними мають бути: знання основ своєї професії, особливості її трансформації; володіння методами критичного аналізу інформації; реалізація професійних методів і технологій; вміння оцінювати нову професійну інформацію, наукові дослідження, можливість впровадження їх результатів у практику; здібність вирішувати широке коло нетипових завдань; володіти високим рівнем евристичного мислення; самостійність; адаптивність до сучасних трансформаційних змін і нових підходів та функцій діяльності.

Для майбутніх магістрів критерії більш широкі: високий рівень знань у професійній сфері; обізнаність відносно новітніх теорій, методів і технологій; здібність до самостійної науково-дослідної діяльності (можливість власного внеску в інформаційно-бібліотечну науку); творчий підхід до реалізації професійних технологій; здібність самостійно створювати нову інформацію; готовність здійснювати складні інтелектуальні операції; перспективне мислення; вміння діяти в змінних обставинах; удосконалення професійної майстерності, готовність управління власною самоосвітою та ін.

Серед умінь, що охарактеризовані теоретиками і практиками в галузі бібліотечної сфери, треба звернути увагу на вміння працівників інформаційної галузі, зокрема бібліотекарів, аналізувати особливості своєї діяльності, критично усвідомлювати та впроваджувати інновації, прогнозувати результати діяльності, аналізувати ефективність роботи, володіти методами вирішення проблем та нетипових ситуацій. Слід відзначити і важливе вміння самостійного прийняття рішення, вміння формулювати і аргументувати оцінку різної інформації. На теперішній час вже обов'язковим є вміння використовувати інформаційні і телекомунікаційні технології, мультимедіа в різних напрямках бібліотечної діяльності [3].

Змінився перелік компетенцій фахівців інформаційної діяльності в епоху цифрового громадянства. Майбутні працівники інформаційної сфери, зокрема за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» повинні володіти базовими навичками в сфері інформаційних технологій; мати уявлення про комунікаційні і мережеві технології; знати про веб-сервіси і технології; знати про різні типи баз даних (бібліографічні, небібліографічні, статистичні, повнотекстові); мати уявлення про автоматизацію бібліотеки; мати навички роботи з бібліотечним сайтом, блогом; вміння працювати з соціальними медіа; володіти навичками роботи з пошуковими системами; бути в курсі новітніх трендів у сфері інформаційних технологій і цифрових ресурсів; знати про системи контент менеджменту тощо [3].

Перелік професійних компетенцій збільшується, увага звертається на такі, які вкрай необхідні для інформаційного працівника. Здійснюється їх упорядкування, зокрема на такі групи, як загально професійні компетенції, до яких відносяться інформаційно-управлінські, інформаційно-правові та спеціально-професійні, які вміщують відповідно інформаційно-технологічні, інформаційно-аналітичні як основні. Активно досліджуються і мовно-комунікативні компетенції, які охоплюють комплекс знань, умінь і навичок правильної організації спілкування. що в сучасних умовах здійснюється різними способами, використовуючи традиційні та віртуальні канали передачі інформації.

Таким чином, важливою складовою вищої освіти є формування професійних компетенцій майбутніх фахівців інформаційної сфери під час вивчення фахових дисциплін, обов'язковість формулювання компетенцій не тільки в цілому до дисципліни, й до кожної теми. Це сформує уявлення студентів щодо формування конкретних знань, вмінь, навичок, назв конкретних компетенцій, якими повинні володіти майбутні професіонали. Перелік нових дисциплін до спеціальності «Інформаційна. бібліотечна та архівна справа» [2] свідчить про новий підхід до бібліотечної освіти, що буде впливати на формування нових професійних компетенцій, продиктованих часом. Розподілене за рівнями бакалавр-магістр формування професійних компетенцій передбачає здатність фахівця успішно діяти в процесі своєї професійної діяльності, адаптуватись до трансформаційних змін діяльності бібліотек у соціумі.

Список використаних джерел:

1. Основні етапи формування бібліотечної професіології. – Режим доступу: https://studopedia.ru/15_100701_tema--osnovni-etapi-formuvannya-bibliotечноi-profesiologii.html. – Назва з екрана.
2. Профессиональная компетентность библиотекаря – залог эффективного функционирования библиотеки : методические советы. – Режим доступа : <http://cbs.alchevsk.in.ua/page.php?178>. – Название с экрана.
3. Сербін, О. Аспекти реформування та вдосконалення сучасної бібліотечної освіти / О. Сербін, Т. Ярошенко // Вісн. Кн. палати. – 2015. – №2. – С. 12-15.
4. Сидоренко, А. І. Компетенції та компетентність фахівців бібліотечно-інформаційної сфери: вимоги сьогодення / А. І. Сидоренко // Візія бібліотеки ВНЗ в контексті розвитку сучасних соціокомунікаційних концепцій : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конфер. Наукової бібліотеки Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв, 27 квітня 2017. – Миколаїв, 2017. – С. 114-119.
5. Стратегія реформування освіти в Україні : рекомендації з освітньої політики. – Київ : К. І. С., 2003. – 296 с.
6. Указ Президента України №344/2013 «Про національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.